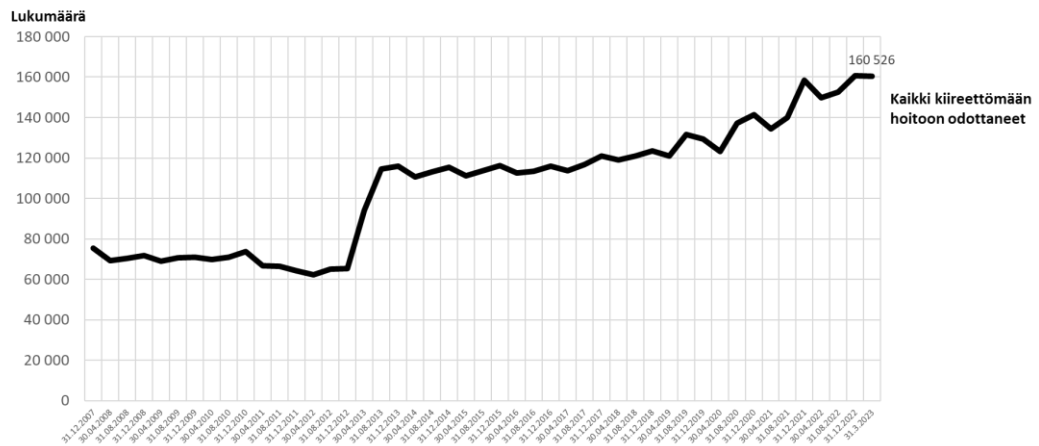

Hoitoon pääsy sairaanhoitopiirien järjestämässä erikoissairaanhoidossa

Yli 160 000 potilasta odotti kiireettömään erikoissairaanhoitoon 31.12.2022, ja yli 6 kk hoitoa odottaneita potilaita oli yli 20 000. Suhteellisesti eniten yli 6 kk hoitoa odottaneita potilaita oli Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirissä sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä ja vähiten Länsi-Pohjan sekä Etelä-Karjalan sairaanhoitopiireissä. Ennen koronaepidemiaa vuosina 2014–2019 kiireettömään erikoissairaanhoitoon hoitoon pääsyä odotti vuosittain 115 357–129 416 potilasta, kun luvut vaihtelivat 141 469–160 791 vuosina 2020–2022.

Kaikki sairaanhoitopiirien erikoissairaanhoidon kiireettömään hoitoon odottaneet 30.4., 31.8. ja 31.12. vuosina 2007–2022 ja 31.3.2023. Lähde: THL erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn tilastot 9.5.2023.

Kuviossa esitetään sairaanhoitopiirien erikoissairaanhoidon kiireettömään hoitoon odottaneet vuosina 2007–2023. Hoitoa odottaneiden lukumäärästä 31.3.2023 tehty arvio perustuu eräiden sairaanhoitopiirien osalta historiallisiin trenditietoihin. Kaiken kaikkiaan jonotiedot eivät ole juuri muuttuneet 31.12.2022 tilanteesta. THL:lta saadun tiedon mukaan vuonna 2023 psykiatrian alle 23-vuotiaiden kuutio ei ole vielä valmis ja se julkaistaan lähiaikoina. THL:n erikoissairaanhoidon vuoden 2023 alun tilastokuutiassa on ollut ongelma tietojen latautumisessa. Viimeisin tilastoraportti on julkaistu 12.4.2023 sairaanhoitopiireittäin. Hyvinvointialueittain tiedot julkaistaan 3.5.2023 uudessa peruskuutiassa. Tiedot ovat joidenkin hyvinvointialueiden (kuten Pohjois-Pohjanmaa) osalta puutteelliset, mutta täydentyvät toukokuun puolenvälin tienoilla. Muut kuutiot kuten jonoryhmät julkaistaan lähiaikoina.

Lähteet. Lähteiden lukumäärä väheni vuonna 2020 koronaepidemian puhjettua. Vuonna 2021 lähteiden määrä lisääntyi jonkin verran verrattuna vuoteen 2020. Vuonna 2022 lähteitä saapui ja käsiteltiin noin 1 250 000 kappaletta. Lähteiden määrä on kuitenkin edelleen matalampi kuin ennen koronaepidemiaa. Vuonna 2022 lähteitä saapui noin 51 000 (-4 %) vähemmän kuin vuonna 2021. Vuonna 2022 kiireettömän hoidon lähteitä käsiteltiin eniten Helsingin ja Uudenmaan (330 305), Pirkanmaan (113 124) ja Varsinais-Suomen (100 300) sairaanhoitopiireissä. Eniten lähteiden määrä laski Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirissä (-19 %) ja Itä-Savon sairaanhoitopiirissä (-10 %). Ennen koronaepidemiaa vuosina 2014–2019 kiireettömässä erikoissairaanhoidossa käsiteltiin vuosittain 1,0–1,3 miljoonaa lähetettä, kun luvut vaihtelivat 1,2–1,3 miljoonaa vuosina 2020–2022.

Hoidon tarpeen arviointi. Hoidon tarpeen arviointia odotti 73 036 potilasta 31.12.2022. Sairaanhoidopiirien ilmoittamien tietojen mukaan yli 3 kk hoidon tarpeen arviointia odottaneiden määrät vaihtelevat suuresti. Hoidon tarpeen arviointia odottavista potilaista yli 3 kk odottaneita oli 14 676 (20 %). Hoidon tarpeen arviointia odottavia potilaita oli eniten Helsingin ja Uudenmaan (31 996), Pohjois-Pohjanmaan (8156) ja Pohjois-Savon (5306) sairaanhoitopiireissä. Hoidon tarpeen arvioinnin toteutumista tulkitaan eri tavoin eri sairaanhoitopiireissä. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä tutkimuksia, on ne terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan toteutettava 3 kk kuluessa lähetteen saapumisesta sairaalaan.

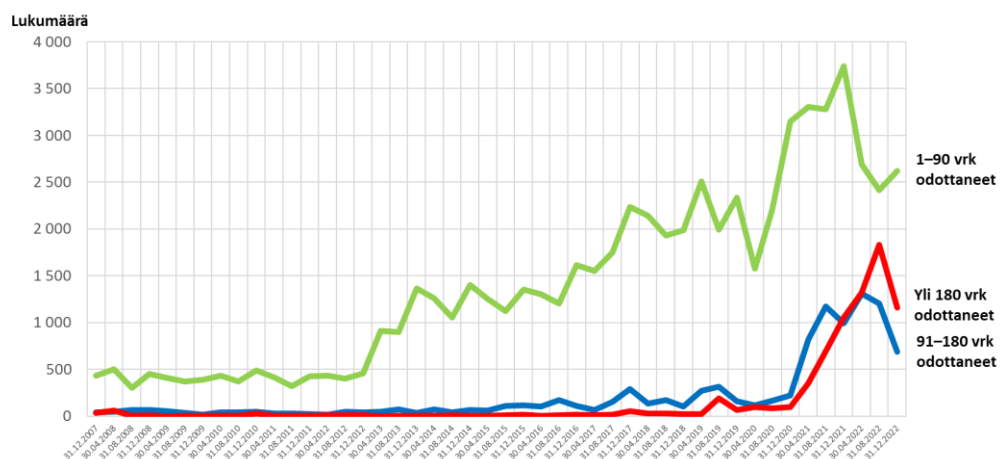
Hoitoon odotusajat erikoisaloittain. Vuoden 2022 joulukuussa odotti hoitoa noin 1000 potilasta enemmän kuin vuoden 2021 joulukuussa. Hoitoa odottavien lukumäärä oli suuri useilla erikoisaloilla. Hoitoon odottajia oli eniten 31.12.2022 kirurgian erikoisalalla (68 358), kun luku oli vuosittain alle 50 000 ennen koronaepidemiaa vuosina 2014–2019. Kirurgian erikoisaloista eniten kiireetöntä hoitoa odotettiin ortopedialla ja traumatologialla (27 855 potilasta), gastroenterologisella kirurgialla (14 341) ja urologialla (6238). Muilla erikoisaloilla kiireetöntä hoitoa odotettiin eniten silmätaudeilla (27 402), korva-, nenä- ja kurkkutaudeilla (15 833) sekä sisätaudeilla (14 622).

Psykiatria alle 23-vuotiaat. Yli 3 kk erikoissairaanhoidon mielenterveyspalveluita odotti 597 lasta ja nuorta (alle 23-vuotiaat) 31.12.2022, kun luku oli 578 joulukuun 2021 lopussa. Tilastoissa on otettava huomioon, että alle 23-vuotiaita hoidetaan osittain myös aikuispsykiatrian puolella.

Psykiatria. Psykiatrian erikoisala (psykiatria, geriatrinen psykiatria ja oikeuspsykiatria) on ainoa erikoisala, jossa sairaanhoitopiirien järjestämää erikoissairaanhoidon odotettu pitkään. Erikoissairaanhoidon odottavien lukumäärät ovat olleet voimakkaassa kasvussa viime vuosina. Erityisesti yli 6 kk hoitoa odottaneiden potilaiden lukumäärä on suurempi kuin 91–180 vrk hoitoa odottaneiden luku.

Sairaanhoitopiirien erikoissairaanhoidon kiireettömään hoitoon odottaneet 30.4., 31.8. ja 31.12.: psykiatria vuosina 2007–2022. Lähde:

THL erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn tilastot 7.5.2023.

Lisätietoja:

Tuominen P. Hoitopääsy erikoissairanhoidossa 31.12.2022: hoitovelka kiireettömään erikoissairaanhoitoon jatkoi kasvuaan joulukuussa. THL Tilastoraportti 14/2023, 12.04.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041135860>

- Tässä tilastoraportissa on esitetty yllä kirjoitettua laajemmin alueellisia tietoja sairaanhoitopiireittäin

Liitekuvioita:

Jormanainen V. Sairaanhoitopiirien erikoissairanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyä jonottaneet erikoisaloittain vuosina 2007–2022. Seurattu THL hoitoon pääsyn tilastoista 31.12.2022 saakka ajankohtina 30.4., 31.8. ja 31.12. Tiedot haettu 7.5.2023.

Käsitteet ja määritelmät

Kiireettömällä hoidolla tarkoitetaan lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettua hoitoa ja neuvontaa, joka on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Erikoissairanhoidossa hoito tulee kuitenkin antaa 6 kk kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu ja lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa viimeistään 3 kk kuluessa. (Terveystieteellisen lain 1326/2010/51§-53§.)

Hoitoa odottavilla tarkoitetaan henkilöiden lukumäärää, joilla lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö on hoidon tarpeen perusteella päättänyt ottaa potilaan hoitoon ja potilas on asetettu sairaalasta johtuvista syistä (resurssit) hoitojonoon tai hänelle on varattu aika polikliniseen hoitoon. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä lääketieteellisistä syistä tiettyyn ajankohtaan esim. vuoden päähän sovittuja hoidon antamispäiviä. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä myöskään toistuvaa hoitoa tai sairauden seurantaan tietyin määräajoin.

Hoidon odotusaika on hoitojonoon asettamispäivän tai käynnin varauspäivän ja hoitoon odottamisen välinen aika.

Hoidon tarpeen arviointia odottavilla tarkoitetaan hoidon tarpeen arviointia odottavia potilaita. Hoidon tarpeen arvioinnissa selvitetään yhteydenoton syy, sairauden oireet ja niiden vaikeusaste sekä kiireellisyys yhteydenottajan kertomien esitietojen tai lähetteen perusteella. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia tai lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön arviointia, asetetaan potilas hoitojonoon odottamaan hoidon tarpeen arviointia. Terveystieteellisen lain mukaan (52 §) arviointi ja siihen liittyvät tarvittavat tutkimukset on toteutettava 3 kk kuluessa siitä, kun lähete on saapunut sairaanhoitopiiriin sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa arviointi ja tarvittavat tutkimukset on toteutettava 6 vk kuluessa siitä, kun lähete on saapunut sairaanhoitopiiriin sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön (Terveystieteellisen lain 53 §).